

Leeslink en de (hoog)begaafde lezer

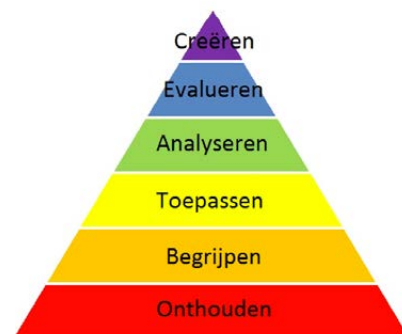
Er bestaan grote verschillen in ontwikkelingsniveau tussen kinderen in het basisonderwijs. Ongeveer 10% van de kinderen is (hoog)begaafd. Deze kinderen zijn leergierig en worden geprikkeld door vragen die uitdagen tot echt nadenken. Ook bij het begrijpend lezen speelt dit een rol. Bij begrijpend lezen leren kinderen denken op verschillende niveaus: van herinneren en begrijpen tot toepassen, analyseren, evalueren en creëren. De Amerikaanse onderwijspsycholoog Benjamin Bloom heeft deze opbouw van lagere en hogere denkvaardigheden in kaart gebracht. Kinderen die (hoog)begaafd zijn, worden vooral uitgedaagd door vragen die een beroep doen op de hogere denkvaardigheden. In dit artikel leest u meer over de behoefte van de (hoog)begaafde lezer en hoe in Leeslink aan deze behoefte wordt beantwoord.

Kenmerken van (hoog)begaafde kinderen

Kinderen die (hoog)begaafd zijn begrijpen de leerstof vaak sneller, leggen vlot verbanden, denken op een hoger abstractieniveau en hebben een hoge mate van zelfstandigheid. Hoewel het geen homogene groep is, hebben zij met elkaar gemeen dat zij worden uitgedaagd door vragen die een beroep doen op vaardigheden als het analyseren en het oplossen van problemen. Daardoor wordt ook hun creativiteit gestimuleerd. De leeromgeving moet ruimte bieden om dit potentieel te benutten op een manier die bij deze kinderen past. Ook bij het vak begrijpend lezen is het van belang deze kinderen uit te dagen en te prikkelen met vragen die een beroep doen op de complexere denkvaardigheden.

De taxonomie van Bloom

De Amerikaanse onderwijspsycholoog Benjamin Bloom heeft een opbouw (taxonomie) aangebracht in de lagere en hogere denkvaardigheden (Anderson, Kratwohl, & Bloom, 2001). In het onderwijs wordt veelal een beroep gedaan op de lagere denkvaardigheden, zoals het onthouden, begrijpen en toepassen. Ook de methode *Leeslink* bevat veel vragen die een beroep doen op deze lagere denkvaardigheden. Kinderen die (hoog)begaafd zijn hebben juist behoefte aan vragen die een beroep doen op vragen van een hogere denkkorde: het analyseren, evalueren en creëren. Bij het analyseren gaat het vooral om het leggen van verbanden en onderzoeken van relaties, bij het evalueren gaat het om motiveren van een besluit of gebeurtenis en bij het creëren gaat het om het ontwikkelen van nieuwe ideeën of gezichtspunten. In de onderstaande tabel wordt per orde aangegeven welke activiteiten van het kind en de leerkracht bij de hogere denkkordes passen en zijn ter illustratie enkele voorbeeldvragen opgenomen.

De taxonomie van Bloom

Taxonomie Bloom hogere denkorde	Vaardigheid	Kind	Leerkracht	Vragen
Analyseren	Ontleden om te snappen, verbanden te zien	Ontdekken, beargumenteren, onderzoeken	Evalueren, feedback geven, volgen, vragen	Wat is het verschil tussen ... en ...? Wat zijn de redenen voor ...?
Evalueren	Waarde bepalen, kwaliteit vaststellen	Beoordelen, vergelijken, wikken en wegen	Accepteren, feedback geven, klankbord zijn	Wat zijn de voor- en nadelen van ...? Wat zou jij hebben gedaan als ...?
Creëren	Nieuwe ideeën, producten ontwerpen	Creëren, ontwerpen, voorstellen	Evalueren, faciliteren, feedback geven, reflecteren	Doe een voorstel voor ... Wat zou er gebeuren als ...

Leeslink en de taxonomie van Bloom

In *Leeslink* worden kinderen die (hoog)begaafd zijn uitgedaagd door het stellen van vragen die een beroep doen op de hogere denkvaardigheden. Alle lessen 1 van *Leeslink* bevatten dit soort differentiatievragen: de 2- en 3-sterren vragen.

Een voorbeeld van de 2- en 3-sterren vragen in *Leeslink*:

- **8 Wanneer krijgt een ramp veel aandacht? En wanneer niet?**
Bedenk minstens drie redenen.
- **9 Stel, een kind mag volgend jaar beslissen welke stille ramp gekozen wordt voor Serious Request. Welke stille ramp moet het worden?**
- Kies een stille ramp. Op www.rodekruis.nl vind je informatie. Klik bovenaan op *Hulp wereldwijd* en scroll naar de wereldkaart onderaan.
 - Schrijf een brief van maximaal één A4 naar de baas van Serious Request. Leg uit waarom er voor die stille ramp moet worden gekozen. Gebruik minstens drie argumenten.
- **10 Jij wilt dat de hele school weet over de stille ramp van dit jaar.**
Dat doe je door overal in school posters op te hangen. Bedenk hoe de poster eruit komt te zien. Welk plaatje komt erop? Wat is de titel? Welke tekst komt er nog meer op te staan? Let op: kinderen in groep 3 moeten de poster ook kunnen begrijpen.

Het is aan u als leerkracht om de wijze waarop het kind tot een oplossing komt, te begeleiden (Mortel, van de & Ballering, 2014). Tijdens de serviceronde – op het moment dat alle kinderen zelfstandig aan het werk zijn – begeleidt en faciliteert u het denkproces van deze kinderen, stelt u vragen en reflecteert u op de antwoorden die de kinderen geven.

In de handleiding wordt aangegeven op welke hogere denkkorde de vragen een beroep doen en welke activiteit van u als leerkracht wordt verwacht.

Een voorbeeld van de toelichting in de handleiding:

► **Toelichting bij vraag 8, 9 en 10:**

De vragen 8, 9 en 10 doen een beroep op de hogere denkkordes van Bloom.

Vraag 8 doet een beroep op het analyseren. Het kind wordt gevraagd te bedenken wanneer een ramp veel aandacht krijgt en wanneer niet. Help het kind eventueel op weg door te vragen naar een ramp die laatst wel veel in het nieuws was. *Waar was dat? En waar zijn stille rampen meestal?* Laat het kind nog twee andere redenen bedenken. Evalueer de redenen die het kind heeft bedacht. Bespreek het daarna in een groepje met kinderen die deze opdracht ook hebben gemaakt. Of bespreek deze vraag met de hele groep.

Vraag 9 doet een beroep op het evalueren. Bij 9a wordt het kind gevraagd de stille ramp voor Serious Request 2016 te bedenken. Elke ramp die een kind bedenkt, is in principe goed. De enige eis is dat het een 'stille' ramp is, dus een ramp waar je nooit of bijna nooit iets over hoort. Als een kind zelf geen stille ramp kan bedenken, kan hij er één uitzoeken op de site van het Rode Kruis. Evalueer het antwoord bij 9b door te kijken welke argumenten het kind heeft aangedragen voor zijn keuze.

Vraag 10 doet een beroep op het creëren. Het kind wordt gevraagd een poster te ontwerpen over de stille ramp van dit jaar. Help het kind zonedig op gang door samen te brainstormen over wat er op de poster moet komen. *Wat wordt de titel (slogan)? Waarmee maak je in één korte zin duidelijk wat de stille ramp is? Wat moet er op het plaatje te zien zijn? Teken je het zelf? Of zoek je een foto op internet? Wat zet je nog meer op de poster? Reflecteer op het ontwerpproces: Wat vond je moeilijk om te bedenken? Voldoet je ontwerp aan de eis dat het geschikt is voor kinderen van groep 3? Waarom wel of niet?*

Leeslink hoopt op deze wijze bij te dragen aan een verrijking van het lesmateriaal voor (hoog)begaafde kinderen en ze met dit aanbod meer uit te dagen en te prikkelen.

Literatuur

- Anderson L.W., Kratwohl, D.R. & Bloom B.J. (2001). A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives. New York: Longman.
- Mortel, van de, M. & Ballering, C. (2014). Verdiepend lezen. Leerlingen begeleiden bij het begrijpend lezen van complexe teksten. Amersfoort: CPS, 2014.
- SLO, zie <http://talentstimuleren.nl/thema/begaafdheid/hoog-begaafdheid/begaafdheidskenmerken>